

ТАҚРИЗ

ба автореферати таҳқиқоти диссертатсионии Жумаев Маъруфжон Тағоймуротович дар мавзуи: «Политермаи комплекси фазагӣ ва ҳалшавандагии системаи обӣ - намакии иборат аз сулфатҳо, карбонатҳо, гидрокарбонатҳои натрий ва калсий», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои химия аз рӯйи ихтисосҳои 1.4.2. Химияи ғайриорганикӣ ва 1.4.5. Химияи физикӣ пешниҳод шудааст

Таваҷҷӯҳи муҳаққиқони самти илмии геохимияи маҳлулҳои обҳои хунук, криолитозон, минералшиносон - ва моделсозони равандҳои комплекси фазагии системаҳои обӣ-намакии сульфатӣ, карбонатӣ ва гидрокарбонатӣ дар шароитҳои ҳарорати паст зиёд мебошад. Қонуниятҳои комплекси фазагӣ дар системаҳои химиявӣ асоси назариявии равандҳои технологияи коркарди ашёи хоми табиӣ ва техникаро ташкил медиҳанд. Мушкилоти коркарди партовҳои гуногун дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ мавҷуд аст, аз ҷумлаи онҳо партовҳо дар чараёни истеҳсоли алюминий дар корхонаи «Алюминийи Тоҷик», ки аксарияти таҳқиқотҳои иҷрошуда оид ба масъалаи истифодаи партовҳои моеъи истеҳсоли алюминий хусусияти технологӣ доранд.

Таҳқиқоти диссертатсионии иҷронамудаи Жумаев М.Т. ба таҳияи асосҳои илмии ҳалли мушкилоти мазкур тавассути омӯзиши политермаи ҳалшавандагӣ ва комплекси фазагӣ дар системаҳои физико-химиявии бисёркомпонента, сохтани диаграммаҳои онҳо ва ба ин васила муайян кардани қонуниятҳои мавҷуда, ки шароити оптималии коркарди партовҳои моеъи истеҳсоли алюминийро муқаррар мекунад, равона шудааст. Қонуниятҳои муайяншудаи комплекси фазагӣ метавонанд асоси илмӣ барои таҳияи шароити оптималии коркарди ашёи хоми табиӣ полиминералӣ ва техникаи мураккаб (партовҳои истеҳсолӣ), ки дорои сулфатҳо, карбонатҳо ва гидрокарбонатҳои натрий ва калсий мебошанд, хизмат намоянд.

Автореферати диссертатсия тибқи талаботҳои дастурамал дуруст ба низом дароварда шудааст, расмҳои дар он овардашуда (диаграммаҳои системаҳои бисёркомпонента) ва ҷадвалҳо имкон медиҳанд, ки муҳаққиқ бо натиҷаҳои баррасишуда ба таври мушаххас шинос гардад. Муҳимияти таҳқиқот ба таври боэътимод асоснок гардида, аҳамияти илмӣ ва амалии он бешубҳа асоснок мебошанд, ки муҳимтаринашон, инҳоянд:

- усулҳои таҳияшудаи сохтани диаграммаҳои комплексҳои фазагӣ имкони визуализатсияи муфассали сохтори системаҳои мураккаби бисёркомпонентаро таъмин намуда, барои моделсозии пешгӯии траекторияҳои эҳтимолии кристаллизатсия дар ҳамаи сатҳҳои вариантнокӣ (мувофиқи қоидаи фазаҳои Гиббс) асос мешаванд;

- қонуниятҳои муайяншудаи равандҳои кристаллизатсия ва ҳалшавандагии намакҳои натрий-калсий имкон медиҳанд, ки механизмҳои ин равандҳо ҳангоми ҳалли вазифаҳои амалӣ оид ба ҷудокунии мақсадноки фазаҳои саҳти инфиродӣ аз маҳлулҳои обӣ-намакии системаҳои бисёркомпонента идора карда шаванд;

- маводҳои дар рафти таҳқиқот бадастомада метавонанд дар курсҳои махсуси таълимӣ оид ба асосҳои таҳлили физико - химиявӣ (АТФХ) ва мувозинатҳои гетерогенӣ дар муассисаҳои илмию таҳқиқотӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ворид карда шаванд.

Хулосаҳо натиҷаҳои асосии дар раванди таҳқиқоти мазкур бадастомадаро ба таври зарурӣ инъикос мекунанд.

Натиҷаҳои пешниҳодшудаи таҳқиқоти гузаронидашуда самти боэътимоди илмии ояндадорро дар соҳаи асосҳои таҳлили физико - химиявӣ нишон медиҳанд. Ин самт ба пешгӯии фазаҳосилшавӣ дар системаҳои мураккаби бисёркомпонента тавассути транслятсияи шаклҳои геометрии сохтори системаҳои ҷузъӣ ба самти системаи умумӣ, инчунин ба сохтани диаграммаҳои комплексҳои фазагӣ ва ҳалшавандагии системаҳои физико-химиявӣ асос ёфтааст. Ин самт имкон медиҳад, ки равандҳои омӯзиши таҷрибавии объектҳои мураккаби табиӣ ва техникӣ вусъат дода шуда, дар асоси диаграммаҳои таҳияшуда нақшаҳои нави технологияи коркарди ашёи хоми полиминералӣ бунёд карда шаванд.

Рӯйхати калони нашрияҳо, доираи васеи маҷаллаҳои илмии ватанӣ ва бонуфузи хориҷӣ, инчунин сатҳ ва ҷуғрофияи васеи конфронсҳои илмӣ, ки дар онҳо натиҷаҳои ин таҳқиқот муаррифӣ шудаанд, аз эътирофи зарурат ва аҳамияти таҳқиқоти тақрибшаванда аз ҷониби ҷомеаи илмӣ гувоҳӣ медиҳанд.

Ҳамзамон ҳамчун эрод гуфтаи мехостам, ки дар саҳифаи 26-и автореферат муаллиф кайд мекунанд, ки «Пешгӯии комплекси фазагии системаҳои бисёркомпонента бо усули транслятсия имкон медиҳад, ки маводҳо сарфа гардида, давомнокии вақти сарфшуда барои корҳои амалӣ кам карда шаванд». Вале, аз матни автореферат муайян кардан ғайриимкон

аст, ки хангоми гузоштани таҷрибаҳо дар ин таҳқиқот ҳуди муаллиф ба кадом сабуқиҳои мушаххас ноил шудааст.

Дар хотима метавон тасдиқ кард, ки таҳқиқоти диссертатсионии Жумаев Маъруфҷон Тағоймуротович дар мавзуи «Полимермаи комплекси фазагӣ ва ҳалшавандагии системаи обӣ-намакии иборат аз сулфатҳо, карбонатҳо ва гидрокарбонатҳои натрий ва калсий» таҳқиқоти илмии мустақили таҳассусӣ буда, ба талаботи «Низомнома дар бораи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 тасдиқ шудааст ва барои диссертатсияҳои докторӣ пешниҳод шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он, бешубҳа, сазовори гирифтани дараҷаи илмии доктори илмҳои химия аз рӯи ихтисосҳои 1.4.2. Химияи ғайриорганикӣ ва 1.4.5. Химияи физикӣ мебошад.

Доктори илмҳои химия,
профессор, академики АМИТ,
ходими калони илмии Агентии
амнияти химиявӣ, биологӣ,
радиатсионӣ ва ядроии
Академияи миллии илмҳои
Тоҷикистон

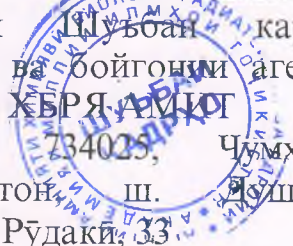
Суроға: 734025, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, ш. Душанбе,
ҳиёбони Рӯдакӣ, 33

E-mail: ulmas2005@mail.ru

Телефон: +992-985-49-55-55

Имзои академики АМИТ, д.и.х., профессор, ходими калони илмии Агентии
амнияти химиявӣ, биологӣ, радиатсионӣ ва ядроии Академияи миллии

илмҳои Тоҷикистон У.М. Мирсаидовро тасдиқ мекунам:

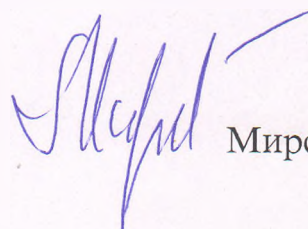
Сардори кардҳо,
назорат ва бойгонии агентии
амнияти ~~ХБРЯ-АМИТ~~
Суроға: 734025, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, ш. Душанбе,
ҳиёбони Рӯдакӣ, 33

Тел: (+992 37) 227 83 83

E-mail: info@cbrn.tj

<https://www.cbrn.tj>

“24” 04 2026 с.

Мирсаидов У.М.

Шосафарова Ш.